5. अधोलिखितेषु विषय**द्वय**मधिकृत्य वैदिकव्याकरणस्य सिद्धान्तान् लिखत : **2×8=16**

(क) लुङ्लकारः

(ख) वैदिक-तुमर्थक प्रत्ययाः

(ग) वैदिकस्वरः ।

Roll No. .... **Exam Code : J-21**

Subject Code—53583

M. A. EXAMINATION

(Main) (Batch 2020 Onwards)

(Second Semester)

SANSKRIT

MAST-201 Paper-A

Brahmanam Vedangni Cha

Time : 3 Hours *Maximum Marks :* 80

निर्देश : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।

1. अधोलिखितानां प्रश्नानां संक्षिप्तोत्तरं लिखत : **4×4=16**

(क) 'सूर्यस्य पश्य श्रेमाणं यो न तन्द्रयते चरंश्चरैवेति' इत्यस्य कः अभिप्रायः ?

(ख) 'चत्वारि पदजातानि' इति कथनं स्पष्टयत ।

(ग) तिस्रः एव देवताः इति नैरुक्ताः इति कथनं स्पष्टयत ।

(घ) अनुदात्तस्वरस्य स्वरूपं लिखत ।

2. (क) निम्नलिखितेषु अंश**द्वयं** संस्कृतमाध्यमेन व्याख्येयम् : **2×4=8**

(i) य सकृत्याकं कुर्यात् कुर्यादेनत्ततोऽपरम् ।
नापागाः शौद्रान्यायादसंधेयं त्वया कृतमिति ।।

(ii) यावन्तः पृथिव्यां भोगा, यावन्तो जातवेदसि ।
यावान्तो अप्सु प्राणिनां भूयान्पुत्रे पितुस्ततः ।।

(iii) नाना श्रान्ताय श्रीरस्तीति रोहित शुश्रुम् ।
पापो नृषद्वरो जन इन्द्र इच्चरतः सखा
चरैवेति ।।

(ख) शुनःशेपाख्यानमधिकृत्य पुत्रस्य महत्त्वं संस्कृतमाध्यमेन प्रतिपादयत । **8**

अथवा

शुनःशेपाख्यानम शुनःशेपस्य चरित्र-चित्रणं संस्कृत-माध्यमेन लिखत ।

3. (क) अधोलिखितेषु पंक्ति**द्वयस्य** विशद व्याख्या करणीया : **2×4=8**

(i) षड्भावविकारा भवन्तीति वार्ष्यायणि । जायते, अस्ति, विपरिणमते, वर्धते, अपक्षीयते, विनश्यति इति ।

(ii) अणीयस्त्वाच्च शब्देन संज्ञाकरणं व्यवहारार्थ लोके ।

(iii) तत्रैतन नामाख्यातयोर् लक्षणं प्रदिशन्ति । भावप्रधानम् आख्यातम् । सत्वप्रधानानि नामानि ।

(ख) निरुक्तशास्त्रस्य प्रयोजनानि वर्णयत । **8**

अथवा

उपसर्गा द्योतकाः वाचकाः वा इति प्रतिपादयत ।

4. (क) अधस्तनेषु संदर्भ**द्वयस्य** व्याख्या कार्या :**2×4=8**

(i) उपसन्नाय तु निर्ब्रूयात् यो वाडलं विज्ञातुं स्यात् मेधाविने, तपस्विने वा ।

(ii) न त्वेव न निर्ब्रूयात् । न संस्कारमाद्रियेत । विशयवत्यो हि वृत्तयो भवन्ति ।

(iii) सैषा देवतोपपरीक्षा यत्कामः ऋषिर्यस्यां देवतायामार्थपत्यमिच्छन् स्तुतिं प्रयुक्ते, तद्दैवतः स मन्त्रो भवति ।

(ख) निरुक्तमधिकृत्य निर्वचनासिद्धान्तान् वर्णयत । **8**

अथवा

निम्नलिखितानां शब्दानां निर्वचनानि लिखत :

(i) आचार्यः

(ii) निघण्टु

(iii) हिरण्यः

(iv) जातवेदः